

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 8, 31.01.2022
Sivistys- ja kulttuurilautakunta, § 154, 16.11.2021
Sosiaali- ja terveyslautakunta, § 158, 09.12.2021
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 149, 14.12.2021
Kaupunginhallitus, § 10, 17.01.2022

§ 8

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022-2025

TRE:7626/00.01.03/2021

Kaupunginvaltuusto, 31.01.2022, § 8

Valmistelija / lisätiedot:
Lauri Savisaari

Valmistelijan yhteystiedot

Hyvinvointikoordinaattori Jaana Ylänen, puh. 040 800 7874, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022-2025
hyväksytään.

Tiedoksi

Jaana Ylänen, Hanna Karojärvi, Mia Lumio

Liitteet

1 kv 31.1.2022 Laaja hyvinvointikertomus 2017-2020 ja -suunnitelma
2022-2025

Sivistys- ja kulttuurilautakunta, 16.11.2021, § 154

Valmistelijat / lisätiedot:
Mika Vuori

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Lauri Savisaari, Johtaja

Päätösehdotus oli

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025
hyväksytään omalta osaltaan ja esitetään kaupunginhallituksen ja
edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Perustelut

Terveydenhuoltolain (1326/2010) sekä sosiaali- terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaan ”Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.” Vastaava säädös kytkeytyen tulevien hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin sisältyy sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on laadittu ajalle 2021–2025. Kaupungin hyvinvointityöryhmä on valmistellut hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa vuoden 2021 aikana. Luonnosta on käsitelty lokakuun 2021 aikana vammais- ja vanhusneuvostoissa, järjestöedustamossa, seuraparlamentissa ja nuorisovaltuustossa. Lisäksi maahanmuuttajaneuvosto, perheverkko ja lasten parlamentti käsittelevät sitä vielä marraskuun alussa. Sisältöä on muokattu saadun palautteen perusteella.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinnan yhteydessä on otettu huomioon kuluvan vuoden aikana tehty kaupunkistrategiatyö ja strategialuonnoksen sisällöt. Lisäksi toimielinten hyväksymien suunnitelmien ja ohjelmien sisältämät tavoitteet on otettu huomioon. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma täydentää strategian valittuja painopisteitä ja tavoitteita sekä tukee kaikkien palvelualueiden työtä. Esitetyt tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset ovat laajan asiantuntijaryhmän laatimia, ja ne ovat hyödynnettävissä toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä johtamisjärjestelmän mukaisia suunnitelmia ja ohjelmia laadittaessa.

Hyvinvointikertomus jakaantuu kertomus- ja suunnitelmaosaan. Tarkastelun rakenteena toimivat ilmiöpohjaisesti jaotellut hyvinvointivarannot, jotka perustuvat Stiglitzin toimikunnan raporttiin Euroopan komissiolle vuodelta 2009. Kahdeksan hyvinvointivarantoa ovat: Terveys, koulutus, henkilökohtainen työ ja toiminta, ympäristö, äänen saaminen kuuluville yhteiskunnassa, sosiaaliset yhteydet ja suhteet, aineellinen elintaso sekä turvallisuuden tunne. Ilmiöpohjainen tarkastelu mahdollistaa hyvinvointityössä tarvittavan laajan näkemyksen, joka yhdistää eri palvelu- ja toimialojen konkreettista tekemistä yhteisten ratkaisujen löytämiseksi. Hyvinvointivarantoja on kahdeksan, ja kustakin varannosta hyvinvointityöryhmä on tehdyt työn perusteella valinnut keskeiset huomioon otettavat asiat.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2021–2025 asetettuja tavoitteita toimenpiteineen seurataan vuosittain, ja niiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginvaltuustolle. Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valtuustokauden aikaisesta päivityksestä ja tarkistamisesta neuvotellaan tarvittaessa yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tiedoksi

Jaana Ylänen, Hanna Karojärvi, Mia Lumio

Kokouskäsittely

Hyvinvointikoordinaattori Jaana Ylänen oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Esittelijä Lauri Savisaari teki pykälän liitteisiin seuraavan muutoksen: liite "Liite Sikula 16.11.2021 Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025" korvataan päivitetyllä liitteellä. Puheenjohtaja Matti Helimo totesi näin päivitetyn liitteen olevan asian käsittelyn pohjana.

Liitteet

- 1 Liite Sikula 16.11.2021 Hyvinvointikertomus 2017-2020
  - 2 Päivitetty Liite Sikula 16.11.2021 Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025
-

Sosiaali- ja terveyslautakunta, 09.12.2021, § 158

Valmistelijat / lisätiedot:

Mika Vuori

Päätös

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025 hyväksyttiin omalta osaltaan, seuraavin muutoksin, ja esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston hyväksyttäväksi:

- Sivulle 5 tarkennus mainittuun tavoitteeseen:
"Linkitetään palveluketjukupvauksiin mukaan järjestöjen ehkäisevän päihdetyön oma-apumateriaalit, neuvontapalvelut, vertaistoiminta ja kohtaamispaikat."
- Sivulle 6 seuraava lisäys tavoitteisiin: "Mielenterveysvaikutusten arviointi otetaan käyttöön."
- Sivulle 7 seuraava lisäys tavoitteisiin: "Monisyisten terveysongelmien hoitamiseksi kehitetään selkeä monialainen toimintamalli."

Esittelijä: Taru Kuosmanen, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esittelijä uudisti päätösehdotuksensa:

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025 hyväksytään omalta osaltaan ja esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Perustelut

Asia jäi pöydälle 10.11.2021 kokouksessa.

Asian liitettä on päivitetty edellisen kokouksen jälkeen.

Tiedoksi

Jaana Ylänen, Hanna Karojärvi, Mia Lumio

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kokouskäsittely

Suunnittelupäällikkö Mika Vuori oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Puheenjohtaja Johanna Loukaskorpi päätti 10 minuutin kokoustaunon pitämisestä asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen.

Esittelijä Taru Kuosmanen teki pykälän liitteisiin seuraavat muutokset: liitteet "Sotela 9.12.2021 Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025" ja "Sotela 9.12.2021 Hyvinvointikertomus 2017-2020" korvataan päivitettyillä liitteillä. Puheenjohtaja Johanna Loukaskorpi totesi näin päivitettyjen liitteiden olevan asian käsittelyn pohjana.

Kukka Kunnari teki seuraavat muutosehdotukset:

"Sivulle 5 tarkennus mainittuun tavoitteeseen: Linkitetään palveluketjukuvauksiin mukaan järjestöjen ehkäisevän päihdetyön oma-apumateriaalit, neuvontapalvelut, vertaistoiminta ja kohtaamispaikat."
"Sivulle 6 seuraava lisäys tavoitteisiin: Mielenterveysvaikutusten arviointi otetaan käyttöön."

"Sivulle 7 seuraava lisäys tavoitteisiin: Monisyisten terveysongelmien hoitamiseksi kehitetään selkeä monialainen toimintamalli."

Puheenjohtaja Johanna Loukaskorpi kannatti ehdotusta. Lautakunta hyväksyi yksimielisesti Kukka Kunnarin muutosehdotukset.

Liitteet

- 1 Päivitetty Liite Sotela 9.12.2021 Hyvinvointikertomus 2017-2020
  - 2 Päivitetty Liite Sotela 9.12.2021 Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025
-

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 14.12.2021, § 149

Valmistelijat / lisätiedot:
Mika Vuori

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Teppo Rantanen, Johtaja

Päätösehdotus oli

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025 hyväksytään omalta osaltaan ja esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Perustelut

Terveystalain (1326/2010) sekä sosiaali- terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaan "Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista." Vastaava säädös kytkeytyen tulevien hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin sisältyy sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on laadittu ajalle 2021–2025. Kaupungin hyvinvointityöryhmä on valmistellut hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa vuoden 2021 aikana. Luonnosta on käsitelty lokakuun 2021 aikana vammais- ja vanhusneuvostoissa, järjestöedustamossa, seuraparlamentissa ja nuorisovaltuustossa. Lisäksi maahanmuuttajaneuvosto, perheverkko ja lasten parlamentti käsittelevät sitä vielä marraskuun alussa. Sisältöä on muokattu saadun palautteen perusteella.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinnan yhteydessä on otettu huomioon kuluvan vuoden aikana tehty kaupunkistrategiatyö ja strategialuonnoksen sisällöt. Lisäksi toimielinten hyväksymien suunnitelmien ja ohjelmien sisältämät tavoitteet on otettu huomioon. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma täydentää strategian valittuja painopisteitä ja tavoitteita sekä tukee kaikkien palvelualueiden työtä. Esitetyt tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset ovat laajan asiantuntijaryhmän laatimia, ja ne ovat hyödynnettävissä toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä johtamisjärjestelmän mukaisia suunnitelmia ja ohjelmia laadittaessa.

Hyvinvointikertomus jakaantuu kertomus- ja suunnitelmaosaan. Tarkastelun rakenteena toimivat ilmiöpohjaisesti jaotellut hyvinvointivarannot, jotka perustuvat Stiglitzin toimikunnan raporttiin Euroopan komissiolle vuodelta 2009. Kahdeksan hyvinvointivarantoa ovat: Terveys, koulutus, henkilökohtainen työ ja toiminta, ympäristö, äänen saaminen kuuluville yhteiskunnassa, sosiaaliset yhteydet ja suhteet, aineellinen elintaso sekä turvallisuuden tunne. Ilmiöpohjainen tarkastelu mahdollistaa hyvinvointityössä tarvittavan laajan näkemyksen, joka yhdistää eri palvelu- ja toimialojen konkreettista tekemistä yhteisten ratkaisujen löytämiseksi. Hyvinvointivarantoja on kahdeksan, ja kustakin varannosta hyvinvointityöryhmä on tehdyt työn perusteella valinnut keskeiset huomioon otettavat asiat.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2021–2025 asetettuja tavoitteita toimenpiteineen seurataan vuosittain, ja niiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginvaltuustolle. Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valtuustokauden aikaisesta päivityksestä ja tarkistamisesta neuvotellaan tarvittaessa yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Tiedoksi

Jaana Ylänen, Hanna Karojärvi, Mia Lumio

Kokouskäsitely

Mika Vuori oli läsnä kokouksessa ja poistui kokouksesta päätöksen jälkeen.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Liitteet

- 1 Elosa 14.12.2021 Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025
  - 2 Elosa 14.12.2021 Hyvinvointikertomus 2017-2020
-

Kaupunginhallitus, 17.01.2022, § 10

Valmistelijat / lisätiedot:

Lauri Savisaari

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022-2025 hyväksytään.

Perustelut

Terveydenhuoltolain (1326/2010) sekä sosiaali- terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaan ”Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.” Vastaava säädös kytkeytyen tulevien hyvinvointialueiden lakisäätöihin tehtäviin sisältyy sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on laadittu ajalle 2022–2025. Kaupungin hyvinvointiryhmä on valmistellut hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa vuoden 2021 aikana. Luonnosta on käsitelty lokakuun 2021 aikana vammais- ja vanhusneuvostoissa, järjestöedustamossa, seuraparlamentissa ja nuorisovaltuustossa. Lisäksi maahanmuuttajaneuvosto, perheverkko ja lasten parlamentti käsittelevät sitä vielä marraskuun alussa. Sisältöä on muokattu saadun palautteen perusteella.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinnan yhteydessä on otettu huomioon vuoden 2021 aikana tehty kaupunkistrategiatyö ja strategialuonnoksen sisällöt. Lisäksi toimielinten hyväksymien suunnitelmien ja ohjelmien sisältämät tavoitteet on otettu huomioon. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma täydentää strategian valittuja painopisteitä ja tavoitteita sekä tukee kaikkien palvelualueiden työtä. Esitetyt tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset ovat laajan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

asiantuntijaryhmän laatimia, ja ne ovat hyödynnettävissä toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä johtamisjärjestelmän mukaisia suunnitelmia ja ohjelmia laadittaessa.

Hyvinvointikertomus jakaantuu kertomus- ja suunnitelmaosaan. Tarkastelun rakenteena toimivat ilmiöpohjaisesti jaotellut hyvinvointivarannot, jotka perustuvat Stiglitzin toimikunnan raporttiin Euroopan komissiolle vuodelta 2009. Kahdeksan hyvinvointivarantoa ovat: Terveys, koulutus, henkilökohtainen työ ja toiminta, ympäristö, äänen saaminen kuuluville yhteiskunnassa, sosiaaliset yhteydet ja suhteet, aineellinen elintaso sekä turvallisuuden tunne. Ilmiöpohjainen tarkastelu mahdollistaa hyvinvointityössä tarvittavan laajan näkemyksen, joka yhdistää eri palvelu- ja toimialojen konkreettista tekemistä yhteisten ratkaisujen löytämiseksi. Hyvinvointivarantoja on kahdeksan, ja kustakin varannosta hyvinvointityöryhmä on tehdyn työn perusteella valinnut keskeiset huomioon otettavat asiat.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2022–2025 asetettuja tavoitteita toimenpiteineen seurataan vuosittain, ja niiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginvaltuustolle. Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valtuustokauden aikaisesta päivityksestä ja tarkistamisesta neuvotellaan tarvittaessa yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022-2025 on käsitelty sivistys- ja kulttuurilautakunnan kokouksessa 16.11.2021 § 154, sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksessa 9.12.2021 § 158 ja elinvoima- ja osaamislautakunnan kokouksessa 14.12.2021 § 149.

Tiedoksi

Jaana Ylänen, Hanna Karojärvi, Mia Lumio

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden johtaja Lauri Savisaarelle, suunnittelupäällikkö Mika Vuorelle sekä hyvinvointikoordinaattori Jaana Yläselle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Liitteet

1 kh 17.1.2022 Laaja hyvinvointikertomus 2017-2020 ja -suunnitelma 2022-2025

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja asetetaan nähtäväksi 10.2.2022 kaupungin internetsivulle www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköisesti 10.2.2022.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asia liitteineen on katsottavissa kaupungin internetsivulla www.tampere.fi. Pyydettyessä ote toimitetaan liitteineen.

Muutoksenhakuviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Tampere
10.02.2022

Kalle Kaunisto
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kunnallisvalitus

§8

Kunnallisvalitusohje

Valitusosoitus

Tähän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella.

Valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Kuntien yhteisen toimielimen päätökseen saa muutosta hakea myös sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
faksi: 029 56 42269
sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaanti

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, 3 päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Tiedoksisaantipäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa tehtävän toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava
- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero
- päätös, johon haetaan muutosta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

- miltä osin päätöksestä valitetaan ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perusteet
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle.

Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukiolon päättymistä. Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 260 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.